

Fr. S. Procházka: Písničky

Řada pastiches, misty vtipných, bystrých a čiperně napodobených — ale přece jen pastiches! Pan autor zachycuje sem tam spád a obraty lidových písní a popěvků, snaží se chytit jich naivnost, nehoráznost, vervu, vtip i stesk, hravost i rozmarnost — ale *snaží* se o to příliš, a v tom je chyba! Stalo se mu často, že „přeherodesoval Herodesa“ a „přehromoval hromotluka“, jak říká drahý Hamlet, princ dánský, jenž má opravdu vkus v uměleckých věcech stejně pronikavý a bezpečný jako nejmodernější estét. Některé ukázky bystrého umu p. Procházkova jsou totiž v dobré vůli hnány trochu daleko a jsou buď naivnější a prostodušší nebo nehoráznější a rozhodně forsírovanější než pravý autentický lidový popěvek, který má přísnější a úzkostlivější, distingovanější a cudnější vkus umělecký a estetický, než se mnohým dnešním napodobitelům lidové poesie zdá. Jinak uznávám rád kombinační čipernost, obratnost a bystrost p. Procházkovu, ale hodnota její je spíše virtuosní než opravdu a ryze umělecká. Celá tato napodobená lidová poesie — napodobená ve všem a do krajnosti: formou, technikou, dikcí i obsahem a nazíráním duševním — je uměleckým nedorozuměním a výsledkem časové módy, jak ji přineslo špatně pochopené studium lidového života a o nic lépe pochopená touha po národním charakteru v umění a poesii. Národním nebude naše umění, budeme-li okreslovat do nekonečna lidové ornamenty nebo imitovat lidové popěvky — toto pasivní a chudoduché pojmání problému zabíjí v první řadě umění samo. Národnost musí vézet hloub — musí

to být *metoda samé duševní práce, stil celého kulturního života* a ten musí se projevit právě při traktování látek i nejmodernějších, nejobecnějších, nejvyšších a nejsložitějších, při problémech právě světových a lidských. Ale přemítat stále prostinké dojmy, city a názory, humor a starosti venkovského člověka, nutit se v jeho posici a všechny zvláštnosti jeho rozvojového stupně a podávat jen obměny toho básnického světa, jenž v autentické lidové poesii došel výrazu plného a definitivního — v tom je rozhodně mnoho hračkářského, zmalichernujícího a škodlivého pro umění, časová móda a blud vkusu, který dříve nebo později pomine. Studovat lid, učit se od něho názoru i výrazu, ano — ale zužit také těchto zkušeností jako materiálu pro vyšší stavby, pro umění úměrné a příznačné kulturní sféře autora a jeho individuálnímu nazírání v plnost a tíseň současného duševního života! Jinak je všechno koketování s lidovostí jen pohodlnou nemyslivostí a hračkářským sportem, který se snese snad jako reakční extempore, jemuž se může snad i zuřivě tleskat z momentní konstelace literární politiky nebo z přechodné únavy, jaká zachvacuje na chvíli snad všechny v horečném chvatu života a kultury, ale pro životný a obsahový rozvoj literatury je bez významu.